

[Agnete Laustsen]

ministeren ud fra et etisk synspunkt både har arbejdet og også fortsat vil arbejde for at skabe forståelse i de øvrige EF-lande for, at det eksplicit skal fremgå af direktivet, at der ikke kan tages patent på mennesker.

De bioteknologiske opfindelser rejser som sagt en lang række spørgsmål, som er vigtige at drøfte. Netop fordi det er et område, der er forbundet med stærke følelser, er det så meget desto vigtigere at holde hovedet klart og adskille de forskellige problemstillinger fra hinanden.

I debatten her i dag mener jeg derfor at vi gør hinanden en stor tjeneste, hvis vi prøver at adskille den rent tekniske debat om patentlovgivning fra hele den etiske debat om bioteknologi. Selvfølgelig lader de to diskussioner sig ikke helt adskille fra hinanden – også apropos diskussionen om at tage patent på mennesker – men så vidt muligt må vi holde fast i, at patentlovgivningen ikke er den rigtige ramme at afgøre store etiske spørgsmål inden for.

Udviklingen inden for bioteknologien er både spændende og lovende. Til de mere konstruktive aspekter hører ikke mindst hele lægemiddelområdet med dets betydningsfulde landvindinger, men også de energi- og miljømæssige muligheder. Tænk blot på de mange bestræbelser og det forskningsarbejde, som udføres overalt, også her i Danmark, for at udvikle mere modstandsdygtige plantetyper. Det ville, ud over større udbytte, bl.a. også betyde, at brugen af bekæmpelsesmidler kunne begrænses væsentligt, hvilket ville være et epokegørende fremskridt for vores miljø. Plantetyper med mindre følsomhed over for klimaforhold giver absolut også nogle positive aspekter, ikke mindst set i relation til ulandene, som i dag har store problemer i forbindelse med tørkeperioder.

Derfor skal vi heller ikke stille os i vejen for udviklingen, selv om den for nogle måske kan synes skræmmende. Jeg mener, fantasien hurtigt kan komme på vej ind i en verden, hvor man forestiller sig blå grise og seksbenede køer. Nu har jeg til gengæld ikke fantasi til at forestille mig, at der skulle være videnskabsmænd, som overhovedet ville drømme om at skabe en blå gris eller andre misfostre. Men selvfølgelig er det klart, at vi som samfund må drøfte og tage stilling til, hvor vi skal sætte grænserne for denne udvikling. Det er mennesket, som skal styre udviklingen, ikke omvendt. Derfor må vi

forudse en lang etisk debat, der så må udmønte sig i, at vi inden for de enkelte områder, f.eks. lægemiddelområdet, miljøbeskyttelse osv., præciserer, hvor grænserne skal gå: Hvad er det tilladt at forske i og producere? Hvad vil vi som samfund forbyde ud fra en etisk eller måske økologisk betragtning? Men det er netop inden for de konkrete områder, inden for den enkelte lovgivning, at den slags grænser må sættes. Vi kan ikke afklare og styre så vigtige spørgsmål inden for rammerne af en lovgivning, hvis formål det er at fastsætte de tekniske regler for patenter.

Det er til gengæld vigtigt, at vi får skabt nogle fælles regler for patentlovgivningen i EF også inden for det bioteknologiske område – vigtigt, fordi vi må sikre, at virksomhederne i Danmark og EF fortsat ønsker og også får mulighed for at forske i den bioteknologiske udvikling. Det er som bekendt forbundet med ganske betydelige udgifter at udvikle nye produkter, og derfor må virksomhederne have sikkerhed for at kunne få patent på f.eks. den nye frøtype, som de måske er 5 år om at udvikle, således at konkurrenterne ikke løber med hele gevinsten. Får vi ikke nogle fornuftige fælles EF-regler, frygter jeg, at ingen danske virksomheder, måske ej heller virksomheder i det øvrige EF, vil kunne få mulighed for at deltage i den vigtige udvikling. Vore forskere vil eventuelt søge væk, og derved kan vi ikke stå distancen i den skærpede internationale konkurrence, vi står over for. Derfor er det også så vigtigt, at vi deltager konstruktivt og åbent i de afsluttende forhandlinger i EF, således at vi for det første medvirker til at få disse vigtige retningslinjer på plads og for det andet sikrer dansk indflydelse på beslutningerne.

Det har været nævnt adskillige gange i de tidligere debatter – men jeg mener, det er vigtigt, at vi slår det fast – at patentlovgivningen ene og alene handler om at få patent på et produkt eller – kort udtrykt – opnå en forbudsret, der skal sikre, at der ikke er andre, der benytter sig af ens opfindelse. Hvad der derimod ikke ligger i patentlovgivningen, er som bekendt en ret til at udnytte en opfindelse.

Samtidig er det også væsentligt at påpege, at patentsystemet er etableret for at fremme en udvikling under fuld offentlig indsigt. Det er således en forudsætning for at få patent, at opfindelsen er gennemgribende beskrevet. Derfor har jeg lidt svært ved at se de helt store proble-